Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 19ης Νοεμβρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα του λιναριού και της κάνναβης – Παρεκκλίσεις – Προστασία της δημόσιας υγείας – Εθνική νομοθεσία που περιορίζει τη βιομηχανική και εμπορική εκμετάλλευση της κάνναβης μόνο στις ίνες και τους σπόρους – Κανναβιδιόλη (CBD)»

Στην υπόθεση C-663/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour d'appel d'Aix-en-Provence (εφετείο Aix-en-Provence, Γαλλία) με απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Οκτωβρίου 2018, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης κατά των

B S,

C A,

παρισταμένων των:

Ministère public,

Conseil national de l'ordre des pharmaciens,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Βηλαρά, πρόεδρο τμήματος, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin (εισηγητή) και K. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: V. Giacobbo, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 23ης Οκτωβρίου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο B S, εκπροσωπούμενος από τον X. Pizarro και την I. Metton, avocats,

– ο C A, εκπροσωπούμενος από την E. van Keymeulen, τον M. De Vallois, τον A. Vey και τον L.-M. De Roux, avocats,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις A.-L. Desjonquères και C. Mosser καθώς και από τον R. Coesme,

– η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Γ. Κανελλόπουλο και την Α. Βασιλοπούλου,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους A. Lewis, M. Huttunen και M. Kaduczak,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Μαΐου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 34 και 36 ΣΛΕΕ, του κανονισμού (ΕΕ) 1307/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί θεσπίσεως κανόνων για άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς βάσει καθεστώτων στήριξης στο πλαίσιο της Κοινής γεωργικής πολιτικής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 637/2008 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 347, σ. 608), και του κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 347, σ. 671).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε στη Γαλλία κατά των B S και C A, σχετικά με την εμπορία και τη διανομή ηλεκτρονικού τσιγάρου με κανναβέλαιο.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

Το ΕΣ και οι επεξηγηματικές σημειώσεις του ΕΣ

– Το ΕΣ

3 Το Συμβούλιο Τελωνειακής Συνεργασίας, νυν Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (ΠΟΤ), συστάθηκε με τη Σύμβαση για την ίδρυση Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας, η οποία συνήφθη στις Βρυξέλλες στις 15 Δεκεμβρίου 1950. Το εναρμονισμένο σύστημα περιγραφής και κωδικοποίησης των εμπορευμάτων (στο εξής: ΕΣ) καταρτίστηκε από τον ΠΟΤ και θεσπίστηκε με τη Διεθνή Σύμβαση για το εναρμονισμένο σύστημα περιγραφής και κωδικοποίησης των εμπορευμάτων, η οποία συνήφθη στις Βρυξέλλες στις 14 Ιουνίου 1983 και εγκρίθηκε, μαζί με το τροποποιητικό της πρωτόκολλο της 24ης Ιουνίου 1986, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, με την απόφαση 87/369/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 7ης Απριλίου 1987 (ΕΕ 1987, L 198, σ. 1) (στο εξής: Σύμβαση για το ΕΣ).

4 Η κλάση 29.32 της ονοματολογίας του ΕΣ, η οποία περιλαμβάνεται στο επιγραφόμενο «Οργανικά χημικά προϊόντα» κεφάλαιο 29 της εν λόγω ονοματολογίας, έχει ως εξής:

Κλάση	Κώδικας ΕΣ	Περιγραφή εμπορευμάτων
[…]		[…]
2932		Ενώσεις ετεροκυκλικές μόνο με ετεροάτομο(-α) οξυγόνου
[…]		[…]
		– Άλλες
	2932.95	– – Τετραϋδροκανναβινόλες (όλα τα ισομερή)
		– – Άλλες

5 Στην κλάση 57.01 της ονοματολογίας του ΕΣ, νυν κλάση 53.02 της αυτής, εμπίπτει το «Καννάβι (Cannabis sativa L.) ακατέργαστο ή κατεργασμένο, αλλά όχι νηματοποιημένο. Στουπιά και απορρίμματα από καννάβι (στα οποία περιλαμβάνονται και τα απορρίμματα από νήματα και τα ξεφτίδια)».

– Οι επεξηγηματικές σημειώσεις του ΕΣ

6 Οι επεξηγηματικές σημειώσεις του ΕΣ καταρτίζονται από τον ΠΟΤ σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης για το ΕΣ.

7 Η σημείωση σχετικά με το κεφάλαιο 29 της ονοματολογίας του ΕΣ αναφέρει τα εξής:

«Το Κεφάλαιο 29 περιλαμβάνει, καταρχήν, μόνον αμιγείς ενώσεις καθορισμένης χημικής σύστασης […] Η αμιγής ένωση καθορισμένης χημικής σύστασης είναι ουσία η οποία αποτελείται από ένα μόριο (ομοιοπολικό ή ιοντικό, μεταξύ άλλων) του οποίου η σύνθεση καθορίζεται μέσω σταθερής σχέσης μεταξύ των στοιχείων του και η οποία μπορεί να απεικονιστεί με ενιαίο δομικό διάγραμμα. […] Οι ενώσεις αυτές είναι δυνατόν να περιέχουν προσμείξεις.»

8 Κατά τη σημείωση που αφορά την κλάση 53.02 της ονοματολογίας του ΕΣ, η κλάση αυτή καλύπτει:

«1) την ακατέργαστη κάνναβη, όπως προέρχεται από την εκρίζωση, εκκοκκισμένη ή μη·

2) τη μουσκευμένη κάνναβη, της οποίας οι ίνες, μερικώς αποκολλημένες από την ξυλώδη ουσία, δεν έχουν διαχωριστεί από αυτή·

3) την αποφλοιωμένη κάνναβη, ήτοι μόνο τις ακατέργαστες ίνες κάνναβης, η οποία αποτελείται από δέσμες ινών (υφαντικές ίνες) των οποίων το μήκος ενίοτε υπερβαίνει τα δύο μέτρα·

4) τις ακατέργαστες ίνες κάνναβης, κτενισμένες ή άλλως κατειργασμένες για τη νηματοποίηση (αλλά όχι νηματοποιημένες), οι οποίες παρουσιάζονται συνήθως με τη μορφή ταινιών ή φιτιλιών·

5) τα νηματώδη στουπιά και απορρίμματα από κάνναβη, τα οποία προέρχονται κατά κανόνα από την αποφλοίωση και κυρίως από το κτένισμα, καθώς και τα απορρίμματα από νήματα κάνναβης, τα οποία συλλέγονται ιδίως κατά τη διάρκεια της νηματοποίησης ή της ύφανσης, και τα ξεφτίδια κάνναβης, τα οποία προκύπτουν από το ξέφτισμα παλιών σχοινιών, ρακών κ.λπ. Τα εν λόγω απορρίμματα περιλαμβάνονται στο σημείο αυτό, ανεξάρτητα από το αν είναι δυνατόν να

χρησιμοποιηθούν για νηματοποίηση (μπορούν, επομένως, να παρουσιαστούν με τη μορφή ταινιών ή φιτιλιών) ή όχι· στην τελευταία αυτή περίπτωση, χρησιμοποιούνται, παραδείγματος χάριν, ως υλικά παραγεμίσματος ή διάναξης (καλαφατίσματος) ή για την κατασκευή χαρτιού.»

Η Ενιαία Σύμβαση

9 Η Ενιαία Σύμβαση του 1961 για τα ναρκωτικά, όπως τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο του 1972 περί τροποποίησης της ενιαίας σύμβασης του 1961 για τα ναρκωτικά, η οποία συνήφθη στη Νέα Υόρκη στις 30 Μαρτίου 1961 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 520, αριθ. 7515, στο εξής: Ενιαία Σύμβαση), προβλέπει, στο άρθρο 1, τα ακόλουθα:

«1. Εκτός ρητού αντιθέτου προσδιορισμού ή εκτός εάν το κείμενον ορίζη άλλως, οι κάτωθι ορισμοί εφαρμόζονται εφ' όλων των διατάξεων της παρούσης Συμβάσεως:

[…]

β) Ο όρος "Κάνναβις" δηλοί τας ανθοφόρους ή καρποφόρους κορυφάδας του φυτού της καννάβεως (εξαιρέσει των σπερμάτων και των φύλλων τα οποία δεν συνοδεύονται υπό κορυφάδων) των οποίων η ρητίνη δεν αφηρέθη, οιαδήποτε και εάν είναι η χρήσις αυτών.

γ) Ο όρος "φυτόν καννάβεως" δηλοί παν φυτόν του γένους καννάβεως.

[…]

ι) Ο όρος "ναρκωτικόν" δηλοί πάσαν ουσίαν των πινάκων I και II, φυσικήν ή συνθετικήν.

[…]»

10 Ο κατάλογος των ναρκωτικών του πίνακα I της ίδιας Σύμβασης περιλαμβάνει την κάνναβη, τη ρητίνη κάνναβης, τα εκχυλίσματα και τα βάμματα κάνναβης.

Η Σύμβαση για τις ψυχοτρόπους ουσίες

11 Η Σύμβαση του 1971 για τις ψυχοτρόπους ουσίες, η οποία συνήφθη στη Βιέννη στις 21 Φεβρουαρίου 1971 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 1019, αριθ. 14956, στο εξής: Σύμβαση για τις ψυχοτρόπους ουσίες), προβλέπει στο άρθρο 1, στοιχείο ε', τα ακόλουθα:

«Εφ' όσον δεν υφίσταται ένδειξις δίδουσα διαφορετικήν έννοιαν και εφ' όσον δεν απαιτείται εκ του κειμένου να δοθούν διαφορετικά, αι ακόλουθοι εκφράσεις έχουν εις την παρούσαν σύμβασιν τας κάτωθι διδομένας εννοίας.

[…]

ε) Η έκφρασις "ψυχοτρόπος ουσία" εννοεί πάσαν ουσίαν, φυσικής ή συνθετικής προελεύσεως, ή παν φυσικόν προϊόν περιλαμβανόμενον εις τους Πίνακας I, II, III ή IV [της παρούσης συμβάσεως].»

Το δίκαιο της Ένωσης

Η απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ

12 Η απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2004, για τη θέσπιση ελάχιστων διατάξεων σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών (ΕΕ 2004, L 335, σ. 8), προβλέπει στο άρθρο 1 τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης-πλαίσιο, νοούνται ως:

1) "ναρκωτικό": όλες οι ουσίες τις οποίες καλύπτουν οι ακόλουθες συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών:
   α) [Ενιαία Σύμβαση]·
   β) [Σύμβαση για τις ψυχοτρόπους ουσίες]. Επίσης περιλαμβάνονται οι ουσίες που έχουν τεθεί υπό έλεγχο στο πλαίσιο της κοινής δράσης 97/396/ΔΕΥ[,] της 16ης Ιουνίου 1997, η οποία [βασίζεται στο άρθρο Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και] αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών, την αξιολόγηση των κινδύνων και τον έλεγχο των νέων συνθετικών ναρκωτικών [(ΕΕ 1997, L 167, σ. 1)].»

13 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της απόφασης-πλαισίου 2004/757, κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να τιμωρούνται ποινικώς οι ακόλουθες εκ προθέσεως τελεσθείσες πράξεις, όταν τελούνται χωρίς να υπάρχει σχετικό δικαίωμα: η παραγωγή, η κατασκευή, η εκχύλιση, η παρασκευή, η προσφορά, η διάθεση προς πώληση, η διανομή, η πώληση, η παράδοση υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, η μεσιτεία, η αποστολή, η διαμετακόμιση, η μεταφορά, η εισαγωγή ή η εξαγωγή ναρκωτικών. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της ως άνω απόφασης-πλαισίου διευκρινίζει ότι οι πράξεις που περιγράφονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, δεν περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω απόφασης-πλαισίου όταν τελούνται από τους δράστες με αποκλειστικό σκοπό την προσωπική τους κατανάλωση, όπως την ορίζει η εθνική νομοθεσία.

Η Σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν

14 Η Σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19), η οποία υπεγράφη στο Σένγκεν στις 19 Ιουνίου 1990 και τέθηκε σε ισχύ στις 26 Μαρτίου 1995, στο εξής: Σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, αποτελεί μέρος του κεκτημένου του Σένγκεν, όπως προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της απόφασης 1999/435/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1999, για τον ορισμό του κεκτημένου του Σένγκεν, προκειμένου να προσδιοριστεί, δυνάμει των οικείων διατάξεων της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η νομική βάση για κάθε μία από τις διατάξεις ή αποφάσεις που συνιστούν το κεκτημένο του Σένγκεν (ΕΕ 1999, L 176, σ. 1).

15 Το άρθρο 71, παράγραφος 1, της ως άνω Σύμβασης εφαρμογής ορίζει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση, όσον αφορά την άμεση ή έμμεση διάθεση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών οποιασδήποτε μορφής, περιλαμβανομένης και της ινδικής κάνναβης, καθώς και την κατοχή των εν λόγω προϊόντων και ουσιών με σκοπό τη διάθεση ή την εξαγωγή τους, να λάβουν, σε συμφωνία με τις υφιστάμενες συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών, κάθε απαραίτητο μέτρο για την πρόληψη και την καταστολή της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών.

Ο κανονισμός 1307/2013

16 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 1307/2013 προβλέπει τα ακόλουθα:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει:

α) κοινούς κανόνες για τις ενισχύσεις που χορηγούνται άμεσα στους γεωργούς στο πλαίσιο των καθεστώτων στήριξης που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του παραρτήματος Ι (“άμεσες ενισχύσεις”)».

17 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, του κανονισμού αυτού:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι εξής ορισμοί:

[…]

δ) ως “γεωργικά προϊόντα” νοούνται τα προϊόντα, εξαιρουμένων των αλιευτικών προϊόντων, που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι των Συνθηκών, καθώς και το βαμβάκι».

18 Το άρθρο 32, παράγραφος 6, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Οι εκτάσεις που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή κάνναβης αποτελούν επιλέξιμα εκτάρια μόνο εάν οι ποικιλίες που χρησιμοποιούνται έχουν περιεκτικότητα σε τετραϋδροκανναβινόλη που δεν υπερβαίνει το 0,2 %.»

19 Το άρθρο 35, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού προβλέπει τα ακόλουθα:

«Για τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας, ανατίθεται στην [Ευρωπαϊκή] Επιτροπή η εξουσία έκδοσης κατ’ εξουσιοδότηση πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 70 όσον αφορά κανόνες που εξαρτούν τη χορήγηση των ενισχύσεων από τη χρήση πιστοποιημένων σπόρων ορισμένων ποικιλιών κάνναβης και προσδιορίζουν τη διαδικασία για τον καθορισμό των ποικιλιών κάνναβης και την εξακρίβωση της περιεκτικότητάς τους σε τετραϋδροκανναβινόλη που αναφέρεται στο άρθρο 32 παράγραφος 6.»

Ο κανονισμός 1308/2013

20 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1308/2013 ορίζει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει την κοινή οργάνωση των αγορών γεωργικών προϊόντων για όλα τα προϊόντα του παραρτήματος Ι των Συνθηκών, εκτός από τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας ως ορίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία περί κοινής οργάνωσης των αγορών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιεργείας.

2. Τα γεωργικά προϊόντα που ορίζονται στην παράγραφο 1 υποδιαιρούνται στους ακόλουθους τομείς, όπως αναφέρονται στα αντίστοιχα τμήματα του παραρτήματος Ι:

[…]

η) λίνος και κάνναβη, μέρος VIII·

[…]».

21 Το παράρτημα I, μέρος VIII, του κανονισμού αυτού μνημονεύει στον κατάλογο των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού, μεταξύ άλλων, το «Καννάβι (Cannabis sativa L.), ακατέργαστο ή κατεργασμένο, αλλά όχι νηματοποιημένο· στουπιά και απορρίμματα από καννάβι (στα οποία περιλαμβάνονται και τα απορρίμματα από νήματα και τα ξεφτίδια)».

22 Το άρθρο 189 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο περιέχει ειδικές διατάξεις για τις εισαγωγές κάνναβης, ορίζει τα εξής:

«1. Τα κατωτέρω προϊόντα επιτρέπεται να εισάγονται στην [Ευρωπαϊκή] Ένωση μόνον εάν πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

α) ακατέργαστη κάνναβη του κωδικού ΣΟ 5302 10 00 η οποία πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 32 παράγραφος 6 και στο άρθρο 35 παράγραφος 3 του κανονισμού [1307/2013]·

β) προοριζόμενοι για σπορά σπόροι ποικιλιών κάνναβης του κωδικού ΣΟ ex 1207 99 20 οι οποίοι συνοδεύονται από αποδεικτικό από το οποίο προκύπτει ότι η περιεκτικότητα της σχετικής ποικιλίας σε τετραϋδροκανναβινόλη δεν υπερβαίνει την οριζόμενη σύμφωνα με το άρθρο 32 παράγραφος 6 και το άρθρο 35 παράγραφος 3 του κανονισμού [1307/2013]·

γ) σπόροι κάνναβης του κωδικού ΣΟ 1207 99 91 εκτός των προοριζόμενων για σπορά οι οποίοι εισάγονται μόνον από εγκεκριμένους από το κράτος μέλος εισαγωγείς κατά τρόπο που εξασφαλίζει ότι οι σπόροι αυτοί δεν προορίζονται για σπορά.

2. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη πλέον περιοριστικών διατάξεων που εκδίδονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τη [Συνθήκη] ΛΕΕ και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη [συμφωνία για τη γεωργία (ΕΕ 1994, L 336, σ. 22), η οποία περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1Α της συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΕΕ 1994, L 336, σ. 3), συμφωνίας η οποία εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με το άρθρο 1, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της απόφασης 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με την εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σύναψη των συμφωνιών που απέρρευσαν από τις πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης (1986-1994), καθ' όσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της (ΕΕ 1994, L 336, σ. 1)].»

Το γαλλικό δίκαιο

Ο κώδικας δημόσιας υγείας

23 Το άρθρο L. 5132-1 του code de la santé publique (κώδικα δημόσιας υγείας), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: κώδικας δημόσιας υγείας), ορίζει τα εξής:

«Νοούνται ως δηλητηριώδεις ουσίες:

[…]

2° οι ναρκωτικές ουσίες·

3° οι ψυχοτρόποι ουσίες·

[…]

Ως “ουσίες” νοούνται τα χημικά στοιχεία και οι ενώσεις τους, όπως απαντούν στη φύση ή παρασκευάζονται από τη βιομηχανία, που περιέχουν ενδεχομένως κάθε πρόσθετο αναγκαίο για τη διάθεσή τους στην αγορά.

[…]»

24 Το άρθρο L. 5132-8, πρώτο εδάφιο, του κώδικα δημόσιας υγείας ορίζει τα ακόλουθα:

«Η παραγωγή, η παρασκευή, η μεταφορά, η εισαγωγή, η εξαγωγή, η κατοχή, η προσφορά, η διάθεση, η κτήση και η χρήση φυτών, ουσιών ή παρασκευασμάτων χαρακτηριζόμενων ως δηλητηριωδών υπόκεινται σε προϋποθέσεις που καθορίζονται με διατάγματα εκδιδόμενα κατόπιν γνωμοδότησης του Conseil d’État [(Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία)].»

25 Το άρθρο R. 5132-86, παράγραφοι 1 και 2, του κώδικα δημόσιας υγείας ορίζει τα εξής:

«I. – Απαγορεύεται η παραγωγή, παρασκευή, μεταφορά, εισαγωγή, εξαγωγή, κατοχή, προσφορά, διάθεση, κτήση ή χρήση:

1° της κάνναβης, του φυτού της και της ρητίνης της, των προϊόντων που τα περιέχουν ή που προκύπτουν από την κάνναβη, το φυτό της ή τη ρητίνη της·

2° των τετραϋδροκανναβινολών, με εξαίρεση τη δέλτα-9-τετραϋδροκανναβινόλη, των εστέρων, αιθέρων και αλάτων τους, καθώς και των αλάτων των ως άνω παραγώγων και προϊόντων που τα περιέχουν.

II. – Παρεκκλίσεις από τις ανωτέρω διατάξεις μπορούν να επιτραπούν για σκοπούς έρευνας και ελέγχου, καθώς και παρασκευής παραγώγων εγκεκριμένων από τον γενικό διευθυντή του Agence nationale de sécurité du médicament et des produits de santé [Εθνικού Οργανισμού για την Ασφάλεια των Φαρμάκων και των Προϊόντων Υγείας].

Η καλλιέργεια, εισαγωγή, εξαγωγή και βιομηχανική και εμπορική χρήση ποικιλιών κάνναβης που δεν διαθέτουν ναρκωτικές ιδιότητες ή προϊόντων που περιέχουν τέτοιες ποικιλίες μπορούν να επιτραπούν, κατόπιν προτάσεως του γενικού διευθυντή του οργανισμού, με απόφαση των Υπουργών Γεωργίας, Τελωνειακών υποθέσεων, Βιομηχανίας και Υγείας.»

Η απόφαση της 22ας Αυγούστου 1990

26 Το άρθρο 1 της απόφασης της 22ας Αυγούστου 1990, περί εφαρμογής του άρθρου R. 5132-86 του κώδικα δημόσιας υγείας για την κάνναβη (JORF της 4ης Οκτωβρίου 1990, σ. 12041), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: απόφαση της 22ας Αυγούστου 1990), ορίζει τα εξής:

«Κατά την έννοια του άρθρου R. 5181 του ως άνω κώδικα, επιτρέπονται η καλλιέργεια, η εισαγωγή, η εξαγωγή και η βιομηχανική και εμπορική χρήση (ως προς τις ίνες και τους σπόρους) των ποικιλιών Cannabis sativa L. που πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:

– η περιεκτικότητα των ποικιλιών αυτών σε δέλτα-9-τετραϋδροκανναβινόλη δεν υπερβαίνει το 0,20 %·

– ο καθορισμός της περιεκτικότητας σε δέλτα-9-τετραϋδροκανναβινόλη και η δειγματοληψία προς τον σκοπό του καθορισμού αυτού πραγματοποιούνται σύμφωνα με την [ενωσιακή] μέθοδο που προβλέπεται στο παράρτημα.

[…]»

Η εγκύκλιος της 23ης Ιουλίου 2018

27 Με την εγκύκλιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, της 23ης Ιουλίου 2018, με αντικείμενο το νομικό καθεστώς που ισχύει για τα καταστήματα τα οποία διαθέτουν προς πώληση στο κοινό προϊόντα προερχόμενα από την κάνναβη (coffee shops) (2018/F/0069/FD2) (στο εξής: εγκύκλιος της 23ης Ιουλίου 2018), η απόφαση της 22ας Αυγούστου 1990 ερμηνεύεται ως εξής:

«Η καλλιέργεια, η εισαγωγή, η εξαγωγή και η χρήση κάνναβης επιτρέπονται, επομένως, μόνον εάν:

– το φυτό προέρχεται από μία από τις ποικιλίες cannabis sativa L. που προβλέπονται στην απόφαση [της 22ας Αυγούστου 1990],

– χρησιμοποιούνται μόνον οι ίνες και οι σπόροι του φυτού,

– η περιεκτικότητα του φυτού, αυτού καθαυτό, σε δέλτα-9-τετραϋδροκανναβινόλη είναι μικρότερη από 0,20 %.

Αντιθέτως προς το επιχείρημα που προβάλλουν ενίοτε τα καταστήματα τα οποία διαθέτουν προς πώληση προϊόντα με βάση την κανναβιδιόλη, η επιτρεπόμενη περιεκτικότητα σε δέλτα-9-τετραϋδροκανναβινόλη ύψους 0,20 % ισχύει για το φυτό κάνναβης και όχι για το τελικό προϊόν που παράγεται από το εν λόγω φυτό.

[…]

Διευκρινίζεται ότι η κανναβιδιόλη βρίσκεται κυρίως στα φύλλα και τα άνθη της κάνναβης και όχι στις ίνες και τους σπόρους της. Κατά συνέπεια, δεν φαίνεται δυνατή, βάσει της εφαρμοστέας νομοθεσίας, η εκχύλιση κανναβιδιόλης υπό όρους σύμφωνους με τον κώδικα δημόσιας υγείας.

[…]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

28 Οι B S και C A είναι πρώην διευθυντικά στελέχη της Catlab SAS, εταιρίας συσταθείσας το 2014 για την εμπορία του Kanavape, πακέτων alpha-cat για την ανάλυση της ποιότητας της κανναβιδιόλης (CBD) και του κανναβελαίου. Το Kanavape είναι ηλεκτρονικό τσιγάρο του οποίου το υγρό περιέχει CBD, η δε διανομή του θα πραγματοποιούνταν μέσω διαδικτύου και δικτύου πωλητών ηλεκτρονικών τσιγάρων. Η CBD εκχυλίζεται κατά κανόνα από την «cannabis sativa» ή «κάνναβη», στο μέτρο που η ποικιλία αυτή περιέχει εκ φύσεως υψηλό ποσοστό CBD, ενώ περιέχει χαμηλό ποσοστό τετραϋδροκανναβινόλης (στο εξής: THC).

29 Η CBD που χρησιμοποιούνταν στο Kanavape παραγόταν στην Τσεχική Δημοκρατία με τη χρήση του συνόλου του φυτού cannabis sativa, το οποίο επίσης καλλιεργούνταν επί τόπου. Η εν λόγω CBD εισαγόταν στη Γαλλία από την Catlab, η οποία γέμιζε με αυτήν φυσίγγια ηλεκτρονικών τσιγάρων.

30 Κατόπιν επικοινωνιακής εκστρατείας για την προώθηση της κυκλοφορίας του Kanavape την οποία διεξήγαγε η Catlab το 2014, κινήθηκε έρευνα και ο Agence nationale de sécurité du médicament et des produits de santé (Εθνικός Οργανισμός για την Ασφάλεια των Φαρμάκων και των Προϊόντων Υγείας, στο εξής: ANSM) επελήφθη της υπόθεσης.

31 Το εργαστήριο του ANSM ανέλυσε φυσίγγια Kanavape που ήταν διαθέσιμα στην αγορά και, μολονότι μπόρεσαν να διαπιστωθούν σημαντικές αποκλίσεις ως προς την περιεκτικότητα των φυσιγγίων αυτών σε CBD, το ποσοστό της THC που υπήρχε στα εξετασθέντα προϊόντα ήταν πάντοτε χαμηλότερο από το εκ του νόμου επιτρεπόμενο όριο. Τον Ιούλιο του 2016, κατόπιν της συνεδρίασης της αρμόδιας για τα ναρκωτικά και τις ψυχοτρόπους ουσίες επιτροπής του, ο ANSM γνωστοποίησε ότι δεν θεωρούσε το Kanavape ως «φάρμακο».

32 Με απόφαση της 8ης Ιανουαρίου 2018, το Tribunal correctionnel de Marseille (πλημμελειοδικείο Μασσαλίας, Γαλλία), μεταξύ άλλων, κήρυξε τους B S και C A ένοχους για διάφορες παραβάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονταν και οι παραβάσεις της νομοθεσίας περί δηλητηριωδών ουσιών. Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης καταδικάστηκαν, αντιστοίχως, σε 18 και 15 μήνες φυλάκισης με αναστολή καθώς και σε χρηματική ποινή ύψους 10 000 ευρώ έκαστος. Όσον αφορά το αστικό σκέλος, υποχρεώθηκαν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον να καταβάλουν 5 000 ευρώ προς αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη το Conseil national de l'ordre des pharmaciens (Εθνικό Συμβούλιο Φαρμακοποιών, Γαλλία, στο εξής CNOP) και 600 ευρώ κατ' εφαρμογήν του κώδικα ποινικής δικονομίας.

33 Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Cour d'appel d'Aix-en-Provence (εφετείου Aix-en-Provence, Γαλλία) στις 11 και στις 12 Ιανουαρίου 2018 αντιστοίχως. Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, υποστηρίζουν, ειδικότερα, ότι η απαγόρευση εμπορίας της CBD που προέρχεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης.

34 Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν προκύπτει ότι η CBD έχει «γνωστές ψυχοδραστικές επιδράσεις». Συγκεκριμένα, το δικαστήριο αυτό σημειώνει ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ), με έκθεση του 2017, συνέστησε τη διαγραφή της από τον κατάλογο των προϊόντων φαρμακοδιέγερσης, ότι η CBD δεν περιλαμβάνεται, αυτή καθεαυτήν, στους καταλόγους της Ενιαίας Σύμβασης, ότι ο ANSM συνήγαγε, στις 25 Ιουνίου 2015, ότι δεν υπήρχαν επαρκή στοιχεία για να χαρακτηριστεί ως «επιβλαβής» ουσία και, τέλος, ότι ο πραγματογνώμονας που διορίστηκε στο πλαίσιο της ποινικής έρευνας η οποία οδήγησε στην άσκηση δίωξης κατά των εκκαλούντων της κύριας δίκης συνήγαγε ότι η CBD είχε «μικρή ή μηδενική επίδραση στο κεντρικό νευρικό σύστημα». Επιπλέον, η CBD δεν μνημονεύεται ρητώς ούτε στα κείμενα που εφαρμόζονται επί της βιομηχανικής κάνναβης ούτε σε εκείνα που αφορούν την κάνναβη ως ναρκωτικό.

35 Εντούτοις, η CBD που υπάρχει στο Kanavape, δεδομένου ότι προέρχεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa, πρέπει να θεωρηθεί ως προϊόν προερχόμενο από τα άλλα μέρη του φυτού αυτού πλην των σπόρων και των ινών, του οποίου η εμπορία δεν επιτρέπεται, σύμφωνα με το άρθρο 1 της απόφασης της 22ας Αυγούστου 1990, όπως ερμηνεύθηκε με την εγκύκλιο της 23ης Ιουλίου 2018.

36 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η εν λόγω διάταξη είναι σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης, εκτιμώντας ότι η «κάνναβις, (cannabis, sativa) ακατέργαστος, μουσκευμένη, αποφλοιωμένη, κτενισμένη ή άλλως κατειργασμένη, αλλά μη νηματοποιημένη. Στυπία και απορρίμματα καννάβεως (περιλαμβανομένων και των προερχομένων εκ της ξάνσεως νημάτων, υφασμάτων ή ρακών)» περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 57 της ονοματολογίας του ΕΣ στην οποία παραπέμπει το παράρτημα Ι των Συνθηκών και ότι, κατά συνέπεια, πρέπει να θεωρηθεί ως γεωργικό προϊόν κατά την έννοια του άρθρου 38 ΣΛΕΕ, το οποίο εγκαθιδρύει εσωτερική αγορά στηριζόμενη στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

37 Το εν λόγω δικαστήριο φρονεί ότι, στο μέτρο που το ποσοστό της THC στην κάνναβη η οποία διατίθεται νομίμως στο εμπόριο εντός των λοιπών κρατών μελών είναι χαμηλότερο του 0,2 %, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, η CBD δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ναρκωτικό». Συγκεκριμένα, κατά τις αποφάσεις της 26ης Οκτωβρίου 1982, Wolf (221/81, EU:C:1982:363), και της 28ης Μαρτίου 1995, Evans Medical και Macfarlan Smith (C-324/93, EU:C:1995:84), μόνον το προϊόν

του οποίου ο επιβλαβής χαρακτήρας είναι αποδεδειγμένος ή γενικώς αναγνωρισμένος και του οποίου η εισαγωγή και εμπορία απαγορεύεται σε όλα τα κράτη μέλη μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ναρκωτικό».

38 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι κανονισμοί 1307/2013 και 1308/2013 έχουν εφαρμογή επί της κάνναβης.

39 Εξάλλου, μολονότι το άρθρο 189 του κανονισμού 1308/2013 επιτρέπει την εισαγωγή ακατέργαστης κάνναβης υπό ορισμένες προϋποθέσεις και θέτει περιορισμούς σχετικά με ορισμένους σπόρους, το εν λόγω άρθρο 189 «εφαρμόζεται με την επιφύλαξη πλέον περιοριστικών διατάξεων που εκδίδονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τη [Συνθήκη] ΛΕΕ και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη [συμφωνία για τη γεωργία, η οποία περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1Α της συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου]».

40 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι δεν πληρούνται οι σωρευτικές προϋποθέσεις που έχει θέσει το Δικαστήριο προκειμένου ένα «πλέον περιοριστικό» εθνικό μέτρο, κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 189, να κριθεί ως σύμφωνο με τη Συνθήκη ΛΕΕ.

41 Συγκεκριμένα, φρονεί ότι ο σκοπός της δημόσιας υγείας έχει ήδη ληφθεί υπόψη στον κανονισμό 1308/2013, καθόσον ο κανονισμός αυτός περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του μόνο στις ποικιλίες οι οποίες παρέχουν εγγυήσεις όσον αφορά την περιεκτικότητα σε ουσίες που προκαλούν μέθη και καθορίζει, αφενός, περιορισμό σχετικά με τους σπόρους και, αφετέρου, ποσοστό 0,2 % για την περιεκτικότητα της κάνναβης σε THC.

42 Επιπλέον, κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν φαίνεται δυνατή η επίκληση της αρχής της αναλογικότητας, στο μέτρο που, με την εγκύκλιο της 23ης Ιουλίου 2018, η Γαλλική Δημοκρατία επικαλείται, για να δικαιολογήσει την απαγόρευση της CBD φυσικής προέλευσης, απαγόρευση η οποία δεν θα μπορούσε να επεκταθεί στην εμπορία συνθετικής CBD με τα ίδια χαρακτηριστικά και τις ίδιες επιδράσεις.

43 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Cour d'appel d'Aix-en-Provence (εφετείο Aix-en-Provence) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει οι κανονισμοί [1307/2013 και 1308/2013], καθώς και η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι οι προβλέπουσες παρέκκλιση διατάξεις που έχουν θεσπισθεί με την απόφαση της 22ας Αυγούστου 1990 συνιστούν, καθόσον περιορίζουν την καλλιέργεια της κάνναβης και τη βιομηχανική και εμπορική εκμετάλλευσή της μόνον στις ίνες και στους σπόρους, περιορισμό μη συμβατό με το [δίκαιο της Ένωσης];»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

44 Μολονότι το αιτούν δικαστήριο, με το προδικαστικό ερώτημά του, κάνει λόγο για τον περιορισμό της «καλλιέργεια[ς] της κάνναβης και τη[ς] βιομηχανική[ς] και εμπορική[ς] εκμετάλλευσή[ς] της μόνον στις ίνες και στους σπόρους», από τις ίδιες τις διευκρινίσεις του προκύπτει ότι το υποβληθέν ερώτημα είναι λυσιτελές για την υπόθεση της κύριας δίκης μόνον καθόσον αφορά τη συμφωνία, με το δίκαιο της Ένωσης, εθνικής κανονιστικής ρύθμισης η οποία απαγορεύει την εμπορία της CBD όταν αυτή εκχυλίζεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa και όχι μόνον από τις ίνες και τους σπόρους του.

45 Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το προδικαστικό ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν οι κανονισμοί 1307/2013 και 1308/2013 καθώς και τα άρθρα 34 και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση στο μέτρο που η εν λόγω ρύθμιση απαγορεύει την εμπορία της CBD όταν αυτή εκχυλίζεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa και όχι μόνον από τις ίνες και τους σπόρους του.

Επί της ερμηνείας των κανονισμών 1307/2013 και 1308/2013

46 Το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1308/2013 ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, υπό την έννοια ότι ο κανονισμός αυτός θεσπίζει την κοινή οργάνωση των αγορών γεωργικών προϊόντων για όλα τα προϊόντα του παραρτήματος Ι των Συνθηκών, εκτός από τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας όπως ορίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία περί κοινής οργάνωσης των αγορών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

47 Όταν οι διατάξεις του κανονισμού 1307/2013 κάνουν λόγο για γεωργικά προϊόντα, αναφέρονται, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού αυτού, στα προϊόντα, εξαιρουμένων των αλιευτικών προϊόντων, που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι των Συνθηκών, καθώς και στο βαμβάκι.

48 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι το παράρτημα Ι των Συνθηκών, στο οποίο παραπέμπουν οι διατάξεις αυτές, περιέχει, μεταξύ άλλων, μνεία της κλάσης 57.01 της ονοματολογίας του ΕΣ, νυν κλάσης 53.02 αυτής. Στην κλάση αυτή εμπίπτει η «κάνναβις, (Cannabis, sativa) ακατέργαστος, μουσκευμένη, αποφλοιωμένη, κτενισμένη ή άλλως κατειργασμένη, αλλά μη νηματοποιημένη. Στυπία και απορρίμματα καννάβεως (περιλαμβανομένων και των προερχομένων εκ της ξάνσεως νημάτων, υφασμάτων ή ρακών)».

49 Κατά τις επεξηγηματικές σημειώσεις του ΕΣ, οι οποίες συμβάλλουν σημαντικά στην ερμηνεία του περιεχομένου των διάφορων δασμολογικών κλάσεων, χωρίς όμως να έχουν δεσμευτική νομική ισχύ (απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Vision Research Europe, C-372/17, EU:C:2018:708, σκέψη 23), η κλάση 5302 καλύπτει «την ακατέργαστη κάνναβη, όπως προέρχεται από την εκρίζωση, εκκοκκισμένη ή μη», «τη μουσκευμένη κάνναβη, της οποίας οι ίνες, μερικώς αποκολλημένες από την ξυλώδη ουσία, δεν έχουν διαχωριστεί από αυτή», «την αποφλοιωμένη κάνναβη, ήτοι μόνο τις ακατέργαστες ίνες κάνναβης, η οποία αποτελείται από δέσμες ινών (υφαντικές ίνες) των οποίων το μήκος ενίοτε υπερβαίνει τα δύο μέτρα», «τις ακατέργαστες ίνες κάνναβης, κτενισμένες ή άλλως κατειργασμένες για τη νηματοποίηση (αλλά όχι νηματοποιημένες), οι οποίες παρουσιάζονται συνήθως με τη μορφή ταινιών ή φιτιλιών» και «τα νηματώδη στουπιά και απορρίμματα από κάνναβη».

50 Ο C A υποστήριξε, χωρίς να αντικρουστεί από τους λοιπούς ενδιαφερομένους κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία, ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης CBD εκχυλιζόταν από το σύνολο του φυτού cannabis sativa με τη διαδικασία της εκχύλισης με διοξείδιο του άνθρακα (CO2).

51 Επομένως, το προϊόν αυτό δεν συνιστά, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 35 των προτάσεών του, ούτε ακατέργαστη κάνναβη, δεδομένου ότι δεν προέρχεται από την εκρίζωση, ούτε μουσκεμένη ή αποφλοιωμένη κάνναβη ή ακατέργαστες ίνες, δεδομένου ότι η διαδικασία εκχύλισης δεν συνεπάγεται τον διαχωρισμό των ινών από το υπόλοιπο φυτό.

52 Συνεπώς, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι εκκαλούντες της κύριας δίκης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η CBD που εκχυλίζεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην κλάση 57.01 της ονοματολογίας του ΕΣ, νυν κλάση 5302 αυτής, η οποία διαλαμβάνεται στο παράρτημα Ι των Συνθηκών.

53 Τούτου δοθέντος, παρατηρείται ότι το κεφάλαιο 29 της ονοματολογίας του ΕΣ περιλαμβάνει τα οργανικά χημικά προϊόντα και ότι η κλάση 29.32 της ΣΟ καλύπτει τις ετεροκυκλικές ενώσεις μόνο με ετεροάτομο(-α) οξυγόνου, στις οποίες εμπίπτει μεταξύ άλλων η THC, ένα κανναβινοειδές όπως η CBD.

54 Κατά τις επεξηγηματικές σημειώσεις του ΕΣ, στο κεφάλαιο 29 της ονοματολογίας του ΕΣ εμπίπτουν αμιγείς ενώσεις καθορισμένης χημικής σύστασης, οι δε ενώσεις αυτές είναι ουσίες οι οποίες αποτελούνται από ένα μόριο του οποίου η σύνθεση καθορίζεται μέσω σταθερής σχέσης μεταξύ των στοιχείων του, μπορούν να απεικονιστούν με ενιαίο δομικό διάγραμμα και είναι δυνατόν να περιέχουν προσμείξεις.

55 Επομένως, το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης προϊόν, στο μέτρο που παρουσιάζεται κατά τέτοιον τρόπο ώστε, εκτός από προσμείξεις, να μην περιλαμβάνει καμία άλλη ένωση πλην της CBD, εμπίπτει στην κλάση 2932 της ονοματολογίας του ΕΣ.

56 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, εφόσον ο κατάλογος των γεωργικών προϊόντων που διαλαμβάνονται στο παράρτημα I των Συνθηκών δεν μνημονεύει την κλάση 2932 της ονοματολογίας του ΕΣ, η CDB που υπάρχει στο σύνολο του φυτού cannabis sativa δεν μπορεί να θεωρηθεί ως γεωργικό προϊόν και, επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως προϊόν καλυπτόμενο από τους κανονισμούς 1307/2013 και 1308/2013.

57 Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 36 των προτάσεών του, μόνον τα προϊόντα που μνημονεύονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, του κανονισμού 1307/2013 και στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1308/2013 καλύπτονται από τους κανονισμούς αυτούς.

58 Υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι κανονισμοί 1307/2013 και 1308/2013 δεν εφαρμόζονται επί της CBD.

Επί της ερμηνείας των άρθρων 34 και 36 ΣΛΕΕ

59 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι τα ναρκωτικά, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με βάση την κάνναβη, όπως η ινδική κάνναβη, θεωρούνται γενικώς επιβλαβή και για τον λόγο αυτόν η εμπορία τους απαγορεύεται εντός όλων των κρατών μελών, με εξαίρεση την αυστηρώς ελεγχόμενη εμπορία προς χρήση για ιατρικούς και επιστημονικούς σκοπούς (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, σκέψη 36).

60 Η νομική αυτή κατάσταση συνάδει με διάφορες διεθνείς πράξεις για τις οποίες έχουν συνεργαστεί ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη, όπως είναι η Ενιαία Σύμβαση και η Σύμβαση για τις ψυχοτρόπους ουσίες. Τα μέτρα που προβλέπονται από τις Συμβάσεις αυτές ενισχύθηκαν και συμπληρώθηκαν, στη συνέχεια, με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της παράνομης εμπορίας ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, η οποία συνήφθη στη Βιέννη στις 20 Δεκεμβρίου 1988 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 1582, αριθ. 1-27627) και της οποίας μέρη είναι όλα τα κράτη μέλη και η Ένωση. Η εν λόγω νομική κατάσταση δικαιολογείται επίσης από απόψεως του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, της απόφασης-πλαισίου 2004/757 και του άρθρου 71, παράγραφος 1, της Σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν (πρβλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, σκέψεις 37 έως 40).

61 Επομένως, τα ναρκωτικά που δεν ανήκουν σε αυστηρώς επιτηρούμενο από τις αρμόδιες αρχές κύκλωμα εμπορίας για ιατρικούς και επιστημονικούς σκοπούς εμπίπτουν, ως εκ της φύσεώς τους, σε απαγόρευση εισαγωγής και διάθεσης προς πώληση στο έδαφος όλων των κρατών μελών (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, σκέψη 41).

62 Εφόσον ναρκωτικά που δεν ανήκουν σε ένα τέτοιο αυστηρώς επιτηρούμενο κύκλωμα απαγορεύεται να εισαχθούν στο οικονομικό και εμπορικό κύκλωμα της Ένωσης, τα πρόσωπα που εμπορεύονται τα προϊόντα αυτά δεν δύνανται να επικαλεστούν την εφαρμογή των ελευθεριών κυκλοφορίας ή της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων, όσον αφορά τη δραστηριότητα που συνίσταται στην εμπορία κάνναβης (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, σκέψη 42).

63 Συνεπώς, πρέπει να εξεταστεί αν η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης CBD συνιστά ναρκωτικό, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατέθηκε στις σκέψεις 59 έως 62 της παρούσας απόφασης.

64 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η ουσία αυτή δεν καλύπτεται από τη Σύμβαση για τις ψυχοτρόπους ουσίες ούτε από την κοινή δράση 97/396, στις οποίες παραπέμπει το άρθρο 1, σημείο 1, στοιχείο β′, της απόφασης-πλαισίου 2004/757.

65 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης CBD καλύπτεται από την Ενιαία Σύμβαση στην οποία παραπέμπει το άρθρο 1, σημείο 1, στοιχείο α′, της απόφασης-πλαισίου 2004/757 και για την οποία κάνει επίσης λόγο το άρθρο 71, παράγραφος 1, της Σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν.

66 Όσον αφορά την ερμηνεία διεθνούς σύμβασης, όπως είναι η Ενιαία Σύμβαση, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, μια διεθνής συνθήκη πρέπει να ερμηνεύεται βάσει του γράμματός της καθώς και υπό το πρίσμα των σκοπών της. Το άρθρο 31 της Σύμβασης της Βιέννης, της 23ης Μαΐου 1969, περί του δικαίου των συνθηκών (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 1155, σ. 331), και το ταυτάριθμο άρθρο της Σύμβασης της Βιέννης, της 21ης Μαρτίου 1986, περί του δικαίου των συνθηκών μεταξύ κρατών και διεθνών οργανισμών ή μεταξύ διεθνών οργανισμών (*Documents officiels de la Conférence des Nations unies sur le droit des traités entre États et organisations internationales ou entre organisations internationales*, τόμος II, σ. 91), τα οποία καταγράφουν το γενικό διεθνές εθιμικό δίκαιο, διευκρινίζουν συναφώς ότι οι συνθήκες πρέπει να ερμηνεύονται με καλή πίστη, σύμφωνα με τη συνήθη έννοια που αποδίδεται στους όρους τους σε συνάρτηση με τα συμφραζόμενα, και υπό το πρίσμα του αντικειμένου και του σκοπού τους (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, IATA και ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, σκέψη 40).

67 Όπως προκύπτει από το προοίμιο της Ενιαίας Σύμβασης, τα μέρη δηλώνουν, μεταξύ άλλων, ότι μεριμνούν για τη σωματική και ψυχική υγεία της ανθρωπότητας καθώς και ότι έχουν επίγνωση του καθήκοντός τους να προλαμβάνουν και να καταπολεμούν την τοξικομανία.

68 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο ι′, της Ενιαίας Σύμβασης, με τον όρο «ναρκωτικό» νοείται κάθε ουσία, φυσική ή συνθετική, των πινάκων I και II της Σύμβασης αυτής. Στον πίνακα I της εν λόγω Σύμβασης περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η κάνναβη, η ρητίνη κάνναβης καθώς και τα εκχυλίσματα και τα βάμματα κάνναβης.

69 Επιπλέον, οι όροι «κάνναβη» και «φυτό κάνναβης» ορίζονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία β′ και γ′, της Ενιαίας Σύμβασης, αντιστοίχως, ως «[αι] ανθοφόρο[ι] ή καρποφόρο[ι] κορυφάδ[ε]ς του φυτού της καννάβεως (εξαιρέσει των σπερμάτων και των φύλλων τα οποία δεν συνοδεύονται υπό κορυφάδων) των οποίων η ρητίνη δεν αφηρέθη, οιαδήποτε και εάν είναι η χρήσις αυτών», και ως «παν φυτόν του γένους καννάβεως».

70 Εν προκειμένω, από τα στοιχεία της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης CBD εκχυλίζεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa, και όχι μόνον από τους σπόρους και τα φύλλα του φυτού αυτού εξαιρουμένων των ανθοφόρων ή καρποφόρων κορυφάδων του.

71 Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι αληθές ότι η γραμματική ερμηνεία των διατάξεων της Ενιαίας Σύμβασης θα μπορούσε να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι, καθόσον η CBD εκχυλίζεται από φυτό του γένους κάνναβης και το φυτό αυτό χρησιμοποιείται στο σύνολό του, συμπεριλαμβανομένων των ανθοφόρων ή καρποφόρων κορυφάδων του, η CBD συνιστά εκχύλισμα κάνναβης κατά την έννοια του πίνακα I της Σύμβασης αυτής και, ως εκ τούτου, «ναρκωτικό» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο ι', της εν λόγω Σύμβασης.

72 Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι από τα στοιχεία της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο και τα οποία συνοψίζονται στη σκέψη 34 της παρούσας απόφασης προκύπτει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης CBD δεν έχει ψυχοτρόπο επίδραση και επιβλαβή επίδραση στην ανθρώπινη υγεία βάσει των διαθέσιμων επιστημονικών δεδομένων. Εξάλλου, σύμφωνα με τα εν λόγω στοιχεία της δικογραφίας, η ποικιλία κάνναβης από την οποία εκχυλιζόταν η ουσία αυτή, και η οποία καλλιεργούνταν νομίμως στην Τσεχική Δημοκρατία, έχει περιεκτικότητα σε THC μη υπερβαίνουσα το 0,2 %.

73 Όπως όμως προκύπτει από τη σκέψη 67 της παρούσας απόφασης, η Ενιαία Σύμβαση στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στον σκοπό της προστασίας της σωματικής και ψυχικής υγείας της ανθρωπότητας. Συνεπώς, ο σκοπός αυτός πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την ερμηνεία των διατάξεων της εν λόγω Σύμβασης.

74 Μια τέτοια προσέγγιση επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο δεδομένου ότι η ανάγνωση των σχολίων επί της Ενιαίας Σύμβασης τα οποία δημοσίευσε ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τον ορισμό της «κάνναβης» στο πλαίσιο της Σύμβασης αυτής οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού και του γενικού πνεύματος της Σύμβασης, ο ορισμός αυτός συνδέεται εγγενώς με το στάδιο εξέλιξης των επιστημονικών γνώσεων ως προς τον επιβλαβή χαρακτήρα των παράγωγων προϊόντων κάνναβης για την ανθρώπινη υγεία. Ενδεικτικά, από τα ως άνω σχόλια προκύπτει, ειδικότερα, ότι η εξαίρεση από τον ορισμό της κάνναβης –ο οποίος περιέχεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', της ίδιας Σύμβασης– των ανθοφόρων ή καρποφόρων κορυφάδων των οποίων η ρητίνη έχει αφαιρεθεί δικαιολογούνταν από το γεγονός ότι οι κορυφάδες αυτές δεν περιέχουν παρά εντελώς αμελητέα ποσότητα του ψυχοδραστικού συστατικού.

75 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, τα οποία εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εφόσον η CBD, βάσει των τρεχουσών επιστημονικών γνώσεων που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 34 της παρούσας απόφασης, δεν περιέχει ψυχοδραστικό συστατικό, θα ήταν αντίθετο προς τον σκοπό και το γενικό πνεύμα της Ενιαίας Σύμβασης το να περιληφθεί η CBD στον ορισμό των «ναρκωτικών», κατά την έννοια της Σύμβασης αυτής, ως εκχύλισμα κάνναβης.

76 Επομένως, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης CBD δεν συνιστά ναρκωτικό κατά την έννοια της Ενιαίας Σύμβασης.

77 Εξάλλου, πρέπει ακόμη να προστεθεί ότι, όπως επισήμανε και η Επιτροπή, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης CBD παραγόταν και διετίθετο νομίμως στο εμπόριο στην Τσεχική Δημοκρατία.

78 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, συνάγεται ότι τα άρθρα 34 και 36 ΣΛΕΕ έχουν εφαρμογή επί της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης CBD.

79 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών είναι θεμελιώδης αρχή της Συνθήκης ΛΕΕ, η οποία εκφράζεται με την επιβαλλόμενη από το άρθρο 34 ΣΛΕΕ απαγόρευση των ποσοτικών περιορισμών επί των εισαγωγών μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και κάθε μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος (απόφαση της 18ης Ιουνίου 2019, Αυστρία κατά Γερμανίας, C-591/17, EU:C:2019:504, σκέψη 119).

80 Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη με το άρθρο 34 ΣΛΕΕ απαγόρευση μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς κατά την εισαγωγή αφορά κάθε μέτρο των κρατών μελών ικανό να εμποδίσει, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το εμπόριο εντός της Ένωσης (απόφαση της 18ης Ιουνίου 2019, Αυστρία κατά Γερμανίας, C-591/17, EU:C:2019:504, σκέψη 120).

81 Εξάλλου, ένα μέτρο, ακόμη και αν δεν έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα τη δυσμενέστερη μεταχείριση των προϊόντων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη, εμπίπτει επίσης στην έννοια του «μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς», κατά το άρθρο 34 ΣΛΕΕ, εάν παρακωλύει την πρόσβαση, στην αγορά κράτους μέλους, των προϊόντων καταγωγής άλλων κρατών μελών (απόφαση της 18ης Ιουνίου 2019, Αυστρία κατά Γερμανίας, C-591/17, EU:C:2019:504, σκέψη 121).

82 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η απαγόρευση εμπορίας της νομίμως παραγόμενης σε άλλο κράτος μέλος CBD, όταν αυτή εκχυλίζεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa και όχι μόνον από τις ίνες και τους σπόρους του, συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς, κατά την έννοια του άρθρου 34 ΣΛΕΕ.

83 Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία, ένα τέτοιο μέτρο μπορεί να δικαιολογείται από έναν από τους λόγους γενικού συμφέροντος που απαριθμούνται στο άρθρο 36 ΣΛΕΕ ή από επιτακτικές ανάγκες. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η εθνική διάταξη πρέπει να είναι ικανή να διασφαλίζει την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (απόφαση της 18ης Ιουνίου 2019, Αυστρία κατά Γερμανίας, C-591/17, EU:C:2019:504, σκέψη 122).

84 Εξάλλου, ένα περιοριστικό μέτρο μπορεί να κριθεί ικανό να διασφαλίσει την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μόνον εφόσον ανταποκρίνεται πράγματι στην προσπάθεια επίτευξής του κατά συνεπή και συστηματικό τρόπο (απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2015, Scotch Whisky Association κ.λπ., C-333/14, EU:C:2015:845, σκέψη 37).

85 Καθόσον η Γαλλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι η κανονιστική ρύθμισή της περί απαγόρευσης της εμπορίας των προϊόντων που προέρχονται από τα άλλα μέρη του φυτού κάνναβης πλην των ινών και των σπόρων του αποσκοπεί στην προστασία της δημόσιας υγείας κατά το άρθρο 36 ΣΛΕΕ, υπενθυμίζεται ότι η υγεία και η ζωή των ανθρώπων κατέχουν πρωταρχική θέση μεταξύ των αγαθών και των συμφερόντων που προστατεύει η Συνθήκη ΛΕΕ και ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν το επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας που επιθυμούν να εξασφαλίσουν, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να επιτευχθεί το επίπεδο αυτό. Δεδομένου ότι το εν λόγω επίπεδο προστασίας μπορεί να διαφοροποιείται μεταξύ κρατών μελών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν συναφώς περιθώριο εκτίμησης (απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2016, Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, EU:C:2016:776, σκέψη 30).

86 Η εξουσία εκτίμησης όσον αφορά την προστασία της δημόσιας υγείας είναι ιδιαίτερα σημαντική όταν αποδεικνύεται ότι εξακολουθεί να επικρατεί αβεβαιότητα στην επιστημονική έρευνα ως προς ορισμένες ουσίες που χρησιμοποιούν οι καταναλωτές (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-333/08, EU:C:2010:44, σκέψη 86).

87 Δεδομένου ότι το άρθρο 36 ΣΛΕΕ προβλέπει εξαίρεση, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά, από την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων εντός της Ένωσης, εναπόκειται στις εθνικές αρχές που το επικαλούνται να αποδεικνύουν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της διεθνούς επιστημονικής έρευνας, ότι η κανονιστική ρύθμισή τους είναι αναγκαία για την αποτελεσματική προστασία των συμφερόντων τα οποία αφορά η διάταξη αυτή και, ιδίως, ότι η εμπορία των επίδικων προϊόντων συνιστά πραγματικό κίνδυνο για τη δημόσια υγεία ο οποίος πρέπει να αξιολογηθεί εις βάθος (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-333/08, EU:C:2010:44, σκέψεις 87 και 88).

88 Η απόφαση απαγόρευσης της εμπορίας, η οποία αποτελεί, εξάλλου, το πλέον περιοριστικό εμπόδιο στο εμπόριο των προϊόντων που παρήχθησαν και τέθηκαν σε κυκλοφορία νομίμως σε άλλα κράτη μέλη, δεν μπορεί να ληφθεί παρά μόνον αν ο προβαλλόμενος πραγματικός κίνδυνος για τη δημόσια υγεία αποδεικνύεται επαρκώς βάσει των πλέον πρόσφατων επιστημονικών δεδομένων που είναι διαθέσιμα κατά τον χρόνο λήψης μιας τέτοιας απόφασης. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η αξιολόγηση του κινδύνου στην οποία οφείλει να προβεί το κράτος μέλος έχει ως αντικείμενο την εκτίμηση του βαθμού πιθανότητας των βλαπτικών για την ανθρώπινη υγεία αποτελεσμάτων από τη χρήση των απαγορευμένων προϊόντων, καθώς και της σοβαρότητας των δυνητικών αυτών αποτελεσμάτων (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-333/08, EU:C:2010:44, σκέψη 89).

89 Κατά την άσκηση της εξουσίας εκτίμησης που διαθέτουν όσον αφορά την προστασία της δημόσιας υγείας, τα κράτη μέλη οφείλουν να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. Συνεπώς, τα μέσα που επιλέγουν πρέπει να περιορίζονται σε ό,τι είναι όντως αναγκαίο για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και να είναι ανάλογα προς τον ούτως επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί με μέτρα λιγότερο περιοριστικά του ενδοκοινοτικού εμπορίου (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-333/08, EU:C:2010:44, σκέψη 90).

90 Βεβαίως, η αξιολόγηση την οποία το κράτος μέλος οφείλει να πραγματοποιήσει ενδέχεται να αποκαλύψει ότι υπάρχει συναφώς μεγάλος βαθμός επιστημονικής και πρακτικής αβεβαιότητας. Η εν λόγω αβεβαιότητα, άρρηκτα συνδεδεμένη με την αρχή της προφύλαξης, επηρεάζει το περιεχόμενο της εξουσίας εκτίμησης του κράτους μέλους και επιδρά, κατ' αυτόν τον τρόπο, στις λεπτομέρειες εφαρμογής της αρχής της αναλογικότητας. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ένα κράτος μέλος μπορεί, δυνάμει της αρχής της προφύλαξης, να λαμβάνει μέτρα προστασίας χωρίς να οφείλει να αναμένει να αποδειχθεί πλήρως το υποστατό και η σοβαρότητα των εν λόγω κινδύνων. Πάντως, η αξιολόγηση του κινδύνου δεν μπορεί να στηρίζεται σε αμιγώς υποθετικές εκτιμήσεις (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-333/08, EU:C:2010:44, σκέψη 91).

91 Η ορθή εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης προϋποθέτει, πρώτον, τον προσδιορισμό των δυνητικώς αρνητικών για την υγεία συνεπειών της προτεινόμενης χρήσης του προϊόντος του οποίου η εμπορία απαγορεύεται και, δεύτερον, μια συνολική αξιολόγηση του κινδύνου για την υγεία βάσει των πλέον αξιόπιστων διαθέσιμων επιστημονικών δεδομένων και των πλέον πρόσφατων αποτελεσμάτων της διεθνούς έρευνας (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-333/08, EU:C:2010:44, σκέψη 92).

92 Οσάκις αποβαίνει αδύνατο να προσδιοριστεί με βεβαιότητα η ύπαρξη ή η έκταση του προβαλλόμενου κινδύνου λόγω της ανεπαρκούς, ατελούς ή ανακριβούς φύσης των αποτελεσμάτων των μελετών, αλλά η πιθανότητα πρόκλησης πραγματικής βλάβης στη δημόσια υγεία εξακολουθεί να υπάρχει στην υποθετική περίπτωση της επέλευσης του κινδύνου αυτού, η αρχή της προφύλαξης δικαιολογεί τη λήψη περιοριστικών μέτρων, με την επιφύλαξη ότι τα μέτρα αυτά δεν δημιουργούν δυσμενείς διακρίσεις και είναι αντικειμενικά (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-333/08, EU:C:2010:44, σκέψη 93).

93 Βεβαίως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει, υπό το πρίσμα της νομολογίας που παρατέθηκε στις σκέψεις 83 έως 92 της παρούσας απόφασης, αν η απαγόρευση εμπορίας της νομίμως παραγόμενης σε άλλο κράτος μέλος CDB, όταν αυτή εκχυλίζεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa και όχι μόνον από τις ίνες και τους σπόρους του, είναι ικανή να διασφαλίσει την επίτευξη του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας και δεν υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο. Ωστόσο, το Δικαστήριο οφείλει να του παράσχει όλα τα αναγκαία στοιχεία που θα το καθοδηγήσουν στην εν λόγω εκτίμησή του.

94 Όσον αφορά την εκτίμηση του ζητήματος αν η απαγόρευση αυτή είναι ικανή να διασφαλίσει την επίτευξη του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας, επισημαίνεται ότι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, προέκυψε ότι η εν λόγω απαγόρευση δεν θα έθιγε την εμπορία της συνθετικής CBD η οποία φέρεται να έχει τις ίδιες ιδιότητες με τη CBD που εκχυλίζεται από το

σύνολο του φυτού cannabis sativa και θα μπορούσε, όπως υποστηρίχθηκε, να χρησιμοποιηθεί ως υποκατάστατο της τελευταίας. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει την περίσταση αυτή, η οποία, εάν αποδειχθεί, μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης κανονιστική ρύθμιση δεν είναι ικανή να επιτύχει, κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό, τον σκοπό αυτόν.

95 Όσον αφορά την αναγκαιότητα της απαγόρευσης εμπορίας της CBD όταν η τελευταία εκχυλίζεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa και όχι μόνον από τις ίνες και τους σπόρους του, τονίζεται ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν υποχρεούται να αποδείξει ότι η επικινδυνότητα ενός τέτοιου προϊόντος είναι πανομοιότυπη με εκείνη των ναρκωτικών ουσιών, όπως είναι αυτές που περιλαμβάνονται στους πίνακες I και II της Ενιαίας Σύμβασης. Εντούτοις, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει τα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα που προσκομίστηκαν ενώπιόν του, προκειμένου να βεβαιωθεί, υπό το πρίσμα της νομολογίας που παρατέθηκε στις σκέψεις 88 έως 92 της παρούσας απόφασης και λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμήσεις που διατυπώθηκαν στη σκέψη 72 της απόφασης αυτής, ότι ο προβαλλόμενος πραγματικός κίνδυνος για τη δημόσια υγεία δεν στηρίζεται σε αμιγώς υποθετικές εκτιμήσεις.

96 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 34 και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία απαγορεύει την εμπορία της νομίμως παραγόμενης σε άλλο κράτος μέλος CBD, όταν αυτή εκχυλίζεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa και όχι μόνον από τις ίνες και τους σπόρους του, εκτός αν η εν λόγω ρύθμιση είναι ικανή να διασφαλίσει την επίτευξη του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας και δεν υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο. Οι κανονισμοί 1307/2013 και 1308/2013 δεν εφαρμόζονται επί μιας τέτοιας ρύθμισης.

Επί των δικαστικών εξόδων

97 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

Τα άρθρα 34 και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία απαγορεύει την εμπορία της νομίμως παραγόμενης σε άλλο κράτος μέλος κανναβιδιόλης (CBD), όταν αυτή εκχυλίζεται από το σύνολο του φυτού cannabis sativa και όχι μόνον από τις ίνες και τους σπόρους του, εκτός αν η εν λόγω ρύθμιση είναι ικανή να διασφαλίσει την επίτευξη του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας και δεν υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο. Ο κανονισμός (ΕΕ) 1307/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί θεσπίσεως κανόνων για άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς βάσει καθεστώτων στήριξης στο πλαίσιο της Κοινής γεωργικής πολιτικής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 637/2008 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου, και ο κανονισμός (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, δεν εφαρμόζονται επί μιας τέτοιας ρύθμισης.

(υπογραφές)